

**Střední škola obchodu,
služeb a podnikání
a Vyšší odborná škola**

Kněžskodvorská 33/A, 370 04 České Budějovice

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jméno autora: Mgr. Hana Boháčová

Datum vytvoření: 15. 07. 2013

Číslo DUMu: VY_32_INOVACE_19_CJL_1

Ročník: II.

Český jazyk a literatura

Vzdělávací oblast: Jazykové vzdělávání a komunikace, Estetické vzdělávání

Vzdělávací obor: Jazyk a komunikace

Tematický okruh: Slovní zásoba

Téma: Obohacování slovní zásoby

Metodický list/anotace:

Seznámení se základními pojmy z oblasti nauky o slovní zásobě – způsoby obohacování slovní zásoby jako je odvozování, skládání, sousloví, přejímání slov z cizích jazyků; praktická cvičení k procvičení daných pojmů. Možné využít i v ostatních ročnících jako opakování, ve 4. ročníku jako opakování k ústní části maturitní zkoušky.

Slovní zásoba

Pokuste se objasnit základní pojmy z oblasti slovní zásoby:

Co je to slovní zásoba?

Jak dělíme slovní zásobu, podle jakých kritérií?

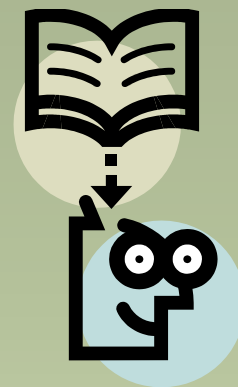
Slovní zásoba = souhrn všech slov v jazyce

Dělení slovní zásoby:

1. **Podle četnosti užívání slov: aktivní a pasivní** – aktivní jsou slova, která používáme; pasivní jsou slova, která neužíváme, ale známe jejich význam
2. **Podle spisovnosti: spisovná a nespisovná** – spisovná jsou např. odborné termíny, slova hovorová, poetismy; nespisovná jsou slova obecné češtiny, dialektů, slangu a argotu

Jaké faktory ovlivňují velikost pasivní a aktivní slovní zásoby?

- Věk
- Vzdělání
- Pohlaví
- Četba

Obr. 1.

**Zamyslete se nad tím, jak veliká je vaše slovní zásoba,
porovnejte ji s ostatními spolužáky.**

**Pokuste se zdůvodnit, proč se velikost slovní zásoby u jednotlivých
spolužáků liší.**

Způsoby obohacování slovní zásoby

1. **Odvozováním** – tvoření nových slov **pomocí předpon a přípon**; tento způsob je v češtině **nejproduktivnější**
2. **Skládáním** – spojování **dvou nebo více slovních základů, slov** – složeniny jsou **pravé** nebo **nepravé**
3. **Tvoření sousloví** – je to **spojení dvou a více slov tvořící jeden význam**; např. hladká mouka
4. **Přejímání slov z cizích jazyků** – v různých dobách převažuje vždy nějaký jazyk, z kterého přejímáme, závisí i na oblasti
5. **Zkracováním** – tvořením **zkratk** a **zkratkových slov**
6. **Změnou slovního významu** – **zužování** nebo **rozšiřování** významu, **přenesení** významu

Rozhodněte, k jakému bodu obohacování slovní zásoby byste zařadili tato slova:

- Kyselina sírová
- Lesnický
- Svazarm
- USA
- Chirurgie
- Vodovod
- Nábytek
- Pozoruhodný
- Nejlepší
- Sousloví
- Odvozování
- Zkracování
- Zkracování
- Přejímání z cizích jazyků
- Skládání
- Změna významu (zužování)
- Skládání
- Odvozování

Odhadněte, z jakých jazyků pochází slova!

Pokud si nevíte rady, vyhledejte slova ve Slovníku cizích slov

- Vesna
- Allegro
- Byznys
- Želé
- Čardáš
- Kšeft
- Flaška
- Mítink
- Gejša
- Ruština
- Italština
- Angličtina
- Francouzština
- Maďarština
- Němčina
- Němčina
- Angličtina
- Japonština

Citace, zdroje a literatura:

- Obr. 1: Zdroje klipartů: MS Office, Verze : 14.0.6123.5001
- MGR. MUŽÍKOVÁ , Olga a kol. *Odmaturuj z českého jazyka*. Brno: Didaktis, spol.s r.o., 2007, ISBN 80-7358-082-9.